УДК 657: 334.012.61
DOI: https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.22.13

Новіков В.В.
аспірант,
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
ORCID: https://orcid.org/0009-0003-2489-9268

Novikov Vadym
Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

DORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF ECONOMIC ANALYSIS IN SMALL ENTERPRISES

У статті розглянуто наукову проблему організації та методичного забезпечення економічного аналізу на малих підприємствах в умовах цифровізації. Автором узагальнено напрацювання українських і зарубіжних науковців щодо предмета дослідження та пристосовано для використання малими підприємствами із застосуванням програмних продуктів. Визначено організаційні етапи проведення економічного аналізу в малих підприємствах, з'ясований зміст кожного з етапів. Оцінено придатність звітності малих підприємств для використання в економічному аналізі. Проведено порівняння прикладних програмних рішень для економічного аналізу і визначене найоптимальніше для поставлених завдань. Розглянуто особливості аналізу фінансового стану малого підприємства. Надані методичні рекомендації для узагальнення результатів аналізу та прийняття управлінських рішень на його основі.

Ключові слова: *економічний аналіз, малі підприємства, цифровізація, економічне прогнозування, стейкхолдери.*

The article examines the scientific problem of organizing and methodological providing for economic analysis in small enterprises in the context of digitalization. The purpose of the article is to summarize the organizational and methodological providing of economic analysis and its adaptation for use by small businesses using digital software products. The research was conducted on the basis of a dialectical approach using the methods of induction, deduction, analysis, synthesis, bibliographic and monographic methods. The organizational stages of conducting economic analysis in small enterprises are determined. The content of each of the identified stages and its methodological content are clarified. A list of tasks for economic analysis of a small enterprise is formulated. The suitability of small enterprise reporting for use in economic analysis is assessed. A comparison of applied software solutions for economic analysis is carried out, such as specialized programs, modules of complex digitalization products, controlling program modules and spreadsheets; the most optimal of them for solving the tasks set for the analyst is determined. Worksheets for analysing of the financial conditions of a small enterprise using application software are developed. The features of conducting a deterministic factor analysis of the activities of a small enterprise are explained. An assessment of various methods of economic forecasting of small enterprises' performance indicators during economic analysis and setting target indicators is provided. The application of expert methods for assessing the analysis results is considered. Methodological recommendations are provided for generalizing the analysis results, as well as forming a package of proposals for making management decisions based on it. The possibilities of using the analysis results to increase the efficiency of information work with stakeholders are revealed. Among the promising areas of further research on this topic, research on the use of advanced digital technologies to increase the efficiency of making management decisions, as well as advanced training and educational support for employees of small enterprises are identified.

Keywords: *economic analysis, small businesses, digitalization, economic forecasting, stakeholders.*

Постановка проблеми. Військові дії в Україні та нестабільність економічної ситуації в усьому світі значно підвищують ризиковість діяльності малих підприємств посилюючи ситуацію невизначеності в бізнес-середовищі. Малі підприємства значно уразливіші за

інші через невеликий масштаб виробництва, обмеженість ресурсів і можливостей доступу до ринків сировини і ринків збуту. В таких умовах надійною базою для прийняття зважених управлінських рішень керівним персоналом малих підприємств є дані систематичного економічного аналізу. Він відіграє ключову роль у знижені ризиків діяльності, оцінці результатів роботи, підвищенні гнучкості та ефективності роботи, виборі шляхів розвитку.

Поруч із цим, економічний аналіз традиційно є слабким місцем інформаційної системи забезпечення управління малих підприємств. Це пов'язано із недооцінкою переваг використання результатів аналізу, недостатнім рівнем освіти фахівців малих підприємств, нестачею ресурсів для проведення економічного аналізу, а також недостатнім методичним забезпеченням аналітичної роботи малих підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Г. Нворі, Т. Окафор, С. Ігвебюк та С. Онялі вважають, що процес прийняття управлінських рішень в малих підприємствах покращується, коли для надання інформації використовуються аналітичні моделі, щоб збільшити ймовірність того, що менеджери зроблять найкращий вибір із багатьох альтернатив [10, с. 112].

А. Калліо у своєму дослідженні зосереджується на можливостях застосування програмних продуктів, зокрема, MS Excel, для проведення аналізу діяльності малих підприємств [9].

Л. Іванченкова, Г. Ткачук, Л. Скляр та Т. Маркова вказують, що «…використання комп'ютерних технологій підвищує ефективність фінансового аналізу … за рахунок кількох факторів: скорочення часу аналізу, можливість використовувати всю інформацію про фінансову діяльність бізнесу, використання в аналізі методів моделювання та оптимізації» [2, с. 64].

Виділення невирішеної частини загальної проблеми. Проблеми налагодження обліково-аналітичної роботи малих підприємств вимагають відповідних досліджень науковців задля методичного забезпечення аналізу господарської діяльності таких підприємств, яка б враховувала потреби управління малим підприємством і була б доступна для використання керівниками і працівниками малих підприємств, навіть, за відсутності у них фахової аналітичної освіти.

Формулювання цілей статті. Метою статті є узагальнення організаційно-методичного забезпечення економічного аналізу та його пристосування для використання малими підприємствами із застосуванням цифрових програмних продуктів.

Виклад основного матеріалу. Проведення економічного аналізу складається із п'яти етапів (рис. 1).

Рис. 1. Організаційні етапи проведення економічного аналізу малого підприємства
Джерело: побудовано автором

Перший етап планування аналітичної роботи починається з вибору тем та постановки завдань економічного аналізу. На малому підприємстві перелік тем може включати: аналіз показників виконання планів; аналіз використання виробничих ресурсів; аналіз за окремими напрямами діяльності або видами продукції; аналіз використання основних і оборотних активів; аналіз фінансового стану тощо.

Загальними завданнями економічного аналізу на малому підприємстві є:

– оцінка стану малого підприємства на певну дату;

– оцінка результатів роботи малого підприємства за певний період, їх порівняння із плановими показниками або показниками минулих періодів;

– виявлення релевантних і нерелевантних факторів і оцінка їх впливу на кінцеві результати роботи підприємства;

– розробка пропозицій щодо зниження непродуктивних втрат, економії ресурсів, використання наявних резервів зростання показників діяльності тощо;

– прогнозування основних показників для забезпечення прийняття зважених управлінських рішень;

– забезпечення прийняття рішень щодо фінансування проєктів або інвестування коштів;

– забезпечення побудови оптимальної системи зв'язків зі стейкхолдерами.

Для проведення будь-якого виду економічного аналізу діяльності малого підприємства необхідно мати надійну інформаційну базу, яка, у першу чергу, формується з бухгалтерської фінансової звітності. Важливою характеристикою бухгалтерської звітності є її систематичність, порівнянність і всеохоплюваність. Дані звітності відображають стан підприємства, оскільки формуються на підставі спостережень за господарськими операціями, які фіксуються у первинних документах. Звітність складається за єдиною системою стандартів, норм і правил. Завдяки цьому існує можливість порівняння показників діяльності підприємства у різні звітні періоди, а також порівняння з результатами роботи інших підприємств галузі, регіону, країни загалом.

Малі підприємства ведуть облік за спрощеною формою і складають скорочену фінансову звітність, що регулюється НП(С)БО 25 [6]. Отже, інформаційна база економічного аналізу малого підприємства є значно меншою, ніж у великих підприємств. Тому, в аналізі діяльності малих підприємств можуть виникати труднощі через відсутність деяких показників у звітності. Однак, аналіз діяльності малих підприємств є простішим і не вимагає таких глибоких досліджень і складних розрахунків, як в аналізі діяльності великих підприємств.

Дослідження М.В. Колісник та У.О. Балик засвідчують, що бухгалтерська фінансова звітність малих підприємств, сформована відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» містить достатні дані для проведення аналізу стану підприємства і результатів його роботи [4, с. 66–68].

Другий і третій етап проведення аналізу господарської діяльності і її результатів вимагає додаткових витрат часу і високої кваліфікації відповідальних фахівців. Використання програмних продуктів спрощує і прискорює аналітичну роботу. На ринку існує широкий ряд прикладних програмних рішень, зокрема, і спеціалізованих для малих підприємств (табл. 1).

Слід розуміти, що програмне забезпечення, яке підходить великим корпораціям не обов'язково буде корисним малому підприємству. Спеціалізоване програмне забезпечення може мати широкий функціонал і потужну платформу. Однак його придбання може бути занадто коштовним для малого підприємства, а повний функціонал не використовуватися через невеликий обсяг даних. Найдоступнішим варіантом, а, отже, і найпоширенішим, є програмний продукт MS Excel пакету Microsoft Office. Завдяки своїй простоті, потужності і доступності цей інструмент використовується в аналітичній роботі також і середніх, і великих підприємств. Він дозволяє сформувати і впорядкувати аналітичні проекти, сформувавши єдину аналітичну базу. У програмному про-

Таблиця 1

Варіанти прикладних програмних рішень комп'ютеризації економічного аналізу малого підприємства

Програмне рішення	Приклади	Коротка характеристика
1	2	3
Спеціалізоване програмне забезпечення для економічного аналізу	Statistica, «Фінансовий стан», «Фінансист»	Забезпечують комплексний економічний аналіз діяльності підприємства.
Окремий модуль комплексних програм автоматизації бізнес-процесів підприємства	«BAS», «MEDok»	Автоматизація аналізу із прямими оперативним доступом до даних бухгалтерії, виробничих підрозділів, маркетингу тощо.
Програмне забезпечення для аналізу в ході контролю, аудиту	ACL, IDEA	Слугує для підтримки економічного аналізу для виконання завдань контролю.
Розрахункові аналітичні таблиці	MS Excel пакету Microsoft Office	Надає базові інструменти для проведення аналізу, підходить для обмеженого обсягу вихідних даних.

Джерело: побудовано автором за даними [2; 3; 7]

дукті можна використовувати складні формули, проводити фільтрування, сортування даних, транспонувати таблиці, експортувати та імпортувати масиви даних. Файли MS Excel мають невеликий розмір, завдяки чому немає проблем у їх передачі, пересиланні і зберіганні. Проте в практиці малих підприємств часто аналіз або не проводиться, або не реалізовані усі можливості цього інструменту через нестачу відповідних методичних розробок.

Найпростішим видом аналізу господарської діяльності є аналіз фінансового стану. Завдяки його інструментам на основі фінансової звітності із використанням невеликого числа формул можна отримати ґрунтовну і широку характеристику стану підприємства, виявити проблемні ділянки, які потребують уваги управлінців. А у поєднанні із детермінованим факторним аналізом можна розкрити фактори, які є джерелом відповідних змін. Вони створюють для малого підприємства загрози, одночасно будучи чинниками розкриття його потенціалу. Через прийняття рішення про вплив на ці чинники управлінці можуть сформувати бажані результативні показники роботи.

Перед початком аналізу фінансового стану інструментами MS Excel слід перенести до програми дані звітності. На окремому листі формується аналітична розрахункова таблиця (рис. 2).

Проведення такого аналізу дає уявлення про загальний стан підприємства і вказує на проблемні області, які потребують уваги керівника. Для з'ясування причин виникнення проблем слід встановити зв'язки, які існують між господарськими показниками і визначити фактори, які впливають на показники, які керівник бажає змінити. Через вплив на фактори досягається бажаний рівень господарських показників.

За результатами досліджень А.М. Лисенко [5, с. 117] для проведення аналізу діяльності малих підприємств доцільно використовувати стохастичний або детермінований факторний аналіз. Науковиця пояснює це тим, що будь-яке підприємство, зокрема, мале, є відкритою господарською системою, адже здобуває виробничі ресурси із зовнішнього середовища, повертаючи, натомість, готову продукцію і здійснюючи обіг фінансових ресурсів у зворотному напряму – витрачає фінансові ресурси на початку виробничого циклу і отримує їх у вигляді доходів.

В аналізі відкритих господарських систем детермінований факторний аналіз використовується для характеристики функціональних зв'язків між показниками діяльно-

E3

	A	B	C	D
1	**Показник**	**Порядок розрахунку**	**Розрахункове значення**	**Інтерпретація**
2	*Аналіз майнового стану*			
3	Валюта балансу	Актив=Пасив	=Звіт!AH70	Нерівність активу і пасиву свідчить про наявність помилок у балансі
4	Капіталовіддача	Чистий дохід (виручка) / Основні засоби	=Звіт!Z79/(Звіт!AH25-Звіт!AH26)	Показує скільки гривень доходу дає 1 грн. основних засобів
5	Частка основних засобів в активах	Основні засоби / Активи	=(Звіт!AH24-Звіт!AH25)/Звіт!AH45	Характеризує капіталомісткість виробництва, має бути близьким до середньогалузевого показника
6	Коефіцієнт зносу основних засобів	Сума зносу / Первісна вартість основних засобів	=Звіт!AH26/Звіт!AH25	Характеризує зношеність основних засобів. Коливається в межах від 0 до 1. Високі значення коефіцієнта свідчать про необхідність оновлення основних засобів
7	Коефіцієнт мобільності активів	Оборотні активи / Необоротні активи	=Звіт!AH43/Звіт!AH30	Відображає здатність швидко змінювати структуру активів підприємства, для порівняння використовують середньогалузевий показник
8	Коефіцієнт формування виробничого потенціалу підприємства	(Вартість основних засобів + вартість виробничих запасів + незавершене виробництво) / Валюта	=(Звіт!AH25-Звіт!AH26+Звіт!AH32+	Віображає, яку частину активів підприємства займають кошти, вкладені у виробництво. Порівнюють із середньогалузевим показником.
9	Частка майна в монетарних активах підприємства	Грошові кошти та їх еквіваленти / Валюта балансу	=Звіт!AH40/Звіт!AH45	Характеризує платоспроможність підприємства. Для порівняння використовують середньогалузеві показники
10	*Аналіз ліквідності і платоспроможності*			
				Відображає здатність розраховуватися

Звіт | Аналіз фінансового стану | Детермінований аналіз | Прогнозування

Рис. 2. Розрахункова аналітична таблиця аналізу фінансового стану малого підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [1; 2; 4; 8]

сті. За допомогою інструментів детермінованого факторного аналізу можливо оцінити вплив окремих факторів на формування кінцевих результатів роботи. Таким чином, встановлюються більш значимі релевантні фактори, вплив на які максимізує результати діяльності, виявляються резерви зростання господарських показників, можливості підвищення ефективності роботи. Використання стохастичних моделей у малих підприємствах недоцільне, зважаючи на їх складність, неочевидність зв'язків між показниками та необхідність глибоких фахових знань для вибору аналітичної моделі.

Використовуючи спосіб ланцюгових підстановок інструментами MS Excel розраховується вплив змін за аналізований період ціни та кількості продукції на чистий дохід малого підприємства. Таким чином, керівник отримує уявлення про вплив та значущість факторів, які формують результати діяльності. Результати аналізу є основою для вжиття заходів із регулювання факторних показників для одержання бажаного фінансового результату. Обсяги виробництва закладаються в планах на наступний рік, розраховується необхідна кількість сировини, робочої сили, засобів виробництва. Ціна продукції формується під впливом ринку, тому цей показник має низьку релевантність. Однак, на нього можна впливати через диверсифікацію каналів збуту, зміну маркетингової політики.

Для формування і оцінки планів використовують аналітичне прогнозування господарських показників. Цей інструмент підвищує гнучкість малого підприємства і дозволяє завчасно реагувати на можливості і ризики, які очікуються в майбутньому. Основою для прогнозування слугують результати минулих звітних періодів і виявлення факторів, які на них вплинули. Таким чином, можна встановити необхідний рівень релевантних факторів для отримання бажаних результативних показників. Програма MS Excel надає ряд інструментів для прогнозування господарських показників.

У своїй науковій роботі Н.В. Голячук і Т.А. Талах [1, с. 135–137] дослідили використання інструментів MS Excel, таких як функції TREND, FORECAST, GROWTH, LINEST та Аркуш прогнозу для прогнозування господарських показників. Такі прогнози базуються на науковій основі і математичних методах. Проте вони не враховують економічної ситуації, рівня факторів, які впливають на господарські показники та очікувань економічних суб'єктів. Бізнес-середовище та мале підприємство в ньому є складними системами, їх не можна описати лише однією математичною моделлю. Тому використовувати лише прогнози, побудовані статистичними методами, некоректно. Вони не враховують впливу різних економічних факторів та дію законів економіки, отже, можуть слугувати лише як додаткове джерело інформації.

На четвертому і п'ятому етапах економічного аналізу для прийняття рішень керівництву малих підприємств слід спиратися на експертні економічні прогнози щодо рівня економічних показників. Використання експертних методів ефективне у випадках обмеженості інформації і неможливості побудувати прогнози статистичними методами. Експертами для малого підприємства можуть виступати фахівці, які мають відповідну економічну або технічну освіту у сфері, в якій працює підприємство, а також значний досвід роботи. Зважаючи на обмеженість ресурсів малих підприємств, залучати до експертних груп можна керівників, профільних спеціалістів, засновників, представників стейкхолдерів, які зацікавлені в успішній діяльності підприємства.

Серед кола проблем, які можуть ставитись перед експертами, можуть бути вибір мети і цілей розвитку, встановлення пріоритетів, критеріїв і формування сценаріїв їх досягнення, прогнозування показників діяльності підприємства. Прогнози, складені експертами, відображають їх суб'єктивне бачення поставленого питання, є результатом їх професійного досвіду та професійної інтуїції і реалізацією творчих професійних здібностей. Перевагою експертних методів є те, що фахівці глибоко розуміють стан і перспективи досліджуваної проблеми. Вони можуть дати слушні поради, допомогти побачити проблему під іншим кутом, знайти ключові точки її розв'язання.

Для проведення експертного оцінювання використовують документи, яких збирають думки експертів: опитувальні листи, анкети, таблиці. Зібрані думки експертів обробляють шляхом порівняння, ранжування, встановлення їх узгодженості. Таким чином, отримуються експертні оцінки, які можуть бути основою для прийняття рішень.

Результати аналізу повинні надавати достатньо інформації для прийняття рішень щодо подальшого розвитку. Наприклад, аналіз має допомогти визначитися щодо виявлення резервів зростання, залучення додаткового фінансування, пошуку нових каналів реалізації продукції, зміни структури бізнесу. Порівняння отриманих показників із середньогалузевими дозволяють ідентифікувати місце підприємства на ринку, вказати на слабкі сторони, які вимагають уваги керівництва, а також розкрити сильні сторони підприємства, які можуть стати базою для розвитку і визначити його напрями. Систематичне проведення аналізу діяльності малого підприємства може стати основою для оцінки показників у динаміці і відслідковування траєкторії розвитку підприємства та прийняття рішення про її корегування.

Завдяки проведенню економічного аналізу можна підвищити ефективність роботи зі стейкхолдерами. Результати аналізу слугують додатковим обґрунтуванням для запитів, які виникають у малого підприємства і поясненням для запитів, які отримує мале підприємство. Економічний аналіз дозволяє стисло і чітко надавати інформацію доповнюючи її необхідною візуалізацією. Для візуалізації доцільно використовувати графіки, діаграми, пояснювальні схеми та інші інструменти, які наявні у програмному забезпеченні.

Висновки. Потреба у подальших дослідженнях організаційно-методичного забезпечення економічного аналізу в малих підприємствах пояснюється стрімкими трансформаціями бізнесу, які вимагають широкого застосування прогресивних цифрових

технологій для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень. Важливим питанням залишається підвищення кваліфікації та освітнє забезпечення працівників малих підприємств на рівні, що відповідає вимогам цифровізації і розвитку сучасних технологій.

Список використаних джерел:

1. Голячук Н.В., Талах Т.А. Економічна аналітика з використанням функцій прогнозування MS EXCEL. *Економічний форум.* 2021. № 1(4). С. 129–138. DOI: https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-4-18

2. Іванченкова Л., Ткачук Г., Скляр Л., Маркова Т. Програмне забезпечення фінансової аналітики бізнесу. *Modeling the development of the economic systems.* 2022. № 1. С. 64–70. DOI: https://doi.org/10.31891/mdes/2022-3-8

3. Івахненков С. Аудиторське програмне забезпечення для аналізу даних: перший український досвід. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6df34b47-b1d1-46a2-a09a-896ca4a43463/content (дата звернення: 14.11.2024).

4. Колісник М.В., Балик У.О. Методологічні аспекти оцінювання фінансового стану малих підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2019. Вип. 24. Ч. 2. С. 64–68.

5. Лисенко А.М. Детермінований факторний аналіз у дослідженні фінансово-господарської діяльності малого підприємства: методичний аспект. *Держава та регіони. Економіка та підприємництво.* 2020. № 3 (114). Ч. 2. С. 116–122.

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text (дата звернення: 08.11.2024).

7. Програма Фінансист. Фінансовий аналіз це просто. URL: https://financiersoft.com/ (дата звернення: 14.11.2024).

8. Словник економічних показників. *AnalizUA.* URL: https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv (дата звернення: 12.11.2024).

9. Kallio A. Using of cost-volume-profit analysis in a manufacturing company. *An Unpublished Research Project Submitted to Tallinn University of Technology.* 2018. URL: https://digikogu.taltech.ee/en/Download/bb96a537-a0cc-4a6a-9baf-67764142dca7/Kasumilveanalsikasutaminetootmisettevttes.pdf (дата звернення: 14.06.2024).

10. Lorentz H., Hilmola O.P., Malmstena J., Srai J.S. Cluster analysis application for understanding SME manufacturing strategies. *Expert Systems With Applications.* 2016. № 66. P. 176–188.

References:

1. Holiachuk N. V., Talakh T. A. (2021) Ekonomichna analityka z vykorystanniam funktsii prohnozuvannia MS EXCEL [Economic analytics using MS EXCEL forecasting functions]. *Ekonomichnyi forum – Economic Forum,* no. 1(4), pp. 129–138. DOI: https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-4-18 (in Ukrainian)

2. Ivanchenkova L., Tkachuk H., Skliar L., Markova T. (2022) Prohramne zabezpechennia finansovoi analityky biznesu [Business financial analytics software]. *Modeling the development of the economic systems,* no. 1, pp. 64–70. DOI: https://doi.org/10.31891/mdes/2022-3-8. (in Ukrainian)

3. Ivakhnenkov S. Audytorske prohramne zabezpechennia dlia analizu danykh: pershyi ukrainskyi dosvid [Audit software for data analysis: the first Ukrainian experience]. Available at: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6df34b47-b1d1-46a2-a09a-896ca4a43463/content (accessed November 14, 2024). (in Ukrainian)

4. Kolisnyk M. V., Balyk U. O. (2019) Metodolohichni aspekty otsiniuvannia finansovoho stanu malykh pidpryiemstv. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. International Economic Relations and World Economy,* vol. 24. part 2, pp. 64–68.

5. Lysenko A. M. (2020) Determinovanyi faktornyi analiz u doslidzhenni finansovo-hospodarskoi diialnosti maloho pidpryiemstva: metodychnyi aspect [Deterministic factor analysis in the research of financial and economic activities of a small enterprise: methodological aspect]. *Derzhava ta rehiony. Ekonomika ta pidpryiemnytstvo – State and regions. Economy and entrepreneurship*, no. 3(114), part 2, pp. 116–122. (in Ukrainian)

6. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 25 “Sproshchena finansova zvitnist” [National Accounting Regulation (Standard) 25 “Simplified Financial Reporting”] approved by Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 25.02.2000 No. 39. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text (accessed November 8, 2024). (in Ukrainian).

7. Prohrama Finansyst [Financier Program]. *Finansovyi analiz tse prosto – Financial analysis is simple.* Available at: https://financiersoft.com/ (accessed November 14, 2024). (in Ukrainian)

8. Slovnyk ekonomichnykh pokaznykiv [Dictionary of economic indicators]. *AnalizUA – AnalysisUA.* Available at: https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv (accessed November 12, 2024). (in Ukrainian)

9. Kallio A. (2018) Using of cost-volume-profit analysis in a manufacturing company. *An Unpublished Research Project Submitted to Tallinn University of Technology.* Available at: https://digikogu.taltech.ee/en/Download/bb96a537-a0cc-4a6a-9baf-67764142dca7/Kasumilveanalsikasutaminetootmisettevttes.pdf (accessed November 14, 2024).

10. Lorentz H., Hilmola O.-P., Malmstena J., Srai J. S. (2016) Cluster analysis application for understanding SME manufacturing strategies. *Expert Systems With Applications,* no. 66, pp. 176–188.